Nadácia Zastavme korupciu, Staré Grunty 18, 841 04 Bratislava

VIA IURIS, Komenského 21, 974 01 Banská Bystrica

Ministerstvo spravodlivosti SR
Račianska 71
813 11 Bratislava

Vec:
hromadná pripomienka - novela Trestného poriadku - leg. proces č. LP/2026/124

Nadácia Zastavme korupciu spolu s VIA IURIS podávajú hromadnú pripomienku k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov. Ide o legislatívny proces pod číslom LP/2026/124, ktorého novelu predkladá minister spravodlivosti Boris Susko s termínom ukončenia pripomienkového konania do 15.04.2026.

Nadácia Zastavme korupciu a VIA IURIS k uvedenému návrhu konštatujú, že tento návrh je ako celok nekoncepčný, nesystematický, viaceré ustanovenia sú v rozpore so zaužívanou súdnou praxou, judikatúrou ako aj v rozpre s Ústavou SR. Viaceré ustanovenia týkajúce sa tzv. spolupracujúcich osôb boli do legislatívy zavedené pred vyše dvoma rokmi. Od tej doby tieto ustanovenia neboli ani riadne vyhodnotené a preverené súdnou praxou, a už je tu ďalšia novela týkajúca sa inštitútu spolupracujúcich osôb. Máme vážne obavy, že navrhované úpravy vo vzájomnej kombinácií zmien môžu mať vážny dopad na použiteľnosť inštitútu "spolupracujúceho obvineného" a sú šité na mieru konkrétnym obvineným, ktorým majú pomôcť. Pre spolupracujúceho obvineného je motiváciou spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní aj dostupnosť benefitov vo forme ako ich predpokladá Trestný poriadok. Ak sa tieto benefity stanú ťažko dostupné, alebo bude hroziť, že o ne môže spolupracujúci obvinený veľmi jednoducho prísť (bude absentovať ich garancia), budú mať páchatelia trestnej činnosti menej dôvodov spolupracovať na odhaľovaní závažnej trestnej činnosti.

Netreba zabúdať na to, že spolupracujúci obvinení sa vyskytujú najmä v prípadoch zločineckých skupín, drogových obchodníkov či závažnej ekonomickej trestnej činnosti vrátane korupcie. Uvedenou právnou úpravou sa teda znižuje potenciál pre odhaľovanie a predovšetkým pre stíhanie závažnej trestnej činnosti, vrátane korupcie. Trestné právo má viaceré spoločenské funkcie, najmä ochrannú a regulačnú, pričom schopnosť naplnenia týchto funkcií je determinovaná účinnosťou

procesných nástrojov na ich predsadenie, pričom ústavnoprávne garantovaná fungujúca trestná zákonnosť je súčasťou materiálneho právneho štátu (porzi PL.ÚS 29/2005). Skúsenosť z praxe pritom jednoznačne ukazuje, že rozloženie sofistikovaných zločineckých štruktúr je vo veľkej miere závislé od spolupracujúcich obvinených, ktoré majú informácie o fungovaní skupiny, jej hierarchii, finančných tokoch a rozhodovacích mechanizmoch (ktoré iné osoby nie sú spôsobilé mať a ani o nich svedčiť). Ak zákonodarca podstatným spôsobom sťaží pre spolupracujúcich obvinených možnosť získať benefity alebo ich zachovať, potom vysiela signál do spoločnosti, že spolupráca s orgánmi činnými v trestnom konaní je právne neistá a potenciálne márna. Takýto odstrašujúci účinok je z hľadiska efektívnosti trestného stíhania mimoriadne nebezpečný a v konečnom dôsledku ohrozuje schopnosť štátu plniť jeho pozitívny záväzok - účinne stíhať závažnú, najmä organizovanú kriminalitu každého druhu vrátane násilnej a vykoso nebezpečnej.

Návrh v podstate zavádza nové postavenie spolupracujúceho obvineného, ktorý má zákonnú povinnosť vypovedať pravdu, nemá právo odoprieť výpoveď, je povinný vydať výnosy z trestnej činnosti, inak nemá nárok na žiadny benefity. Navrhované ustanovenia zavádzajú v podstate zásadu “všetko alebo nič” - buď bude spolupracujúca osoba svedčiť o všetkom, čo kedy urobila a získa benefity, alebo nie. Môžu vznikať paradoxné situácie, kedy spolupracujúci obvinený usvedčuje napríklad zločineckú skupinu, okrem výpovede k jeho trestnej činnosti v rámci tejto skupiny, zabudol povedať, že si napríklad kúpil drogy a neskôr sa na to príde, znamená to, že stratí všetky benefity. Orgány činné v trestnom konaní budú musieť ďalej pokračovať v trestnom konaní, on bude v postavení obvineného - teda môže na svoju obhajobu používať čokoľvek. Ako sa potom budú vyhodnocovať jeho výpovede v rámci spolupráce (ktorá sa však skončila), akú motiváciu bude mať spolupracujúci obvinený výpoveď z prípravného konania potvrdiť aj v konaní pred súdom.

Za benefit sa pritom považuje aj akýkoľvek procesný postup, ktorý je v prospech takejto osoby. V praxi sa vyskytli prípady, kedy obhajcovia považovali sa benefit aj zastavenie trestného stíhania v zmysle § 215 ods. 1 Trestného poriadku, aj napriek tomu, že ide o obligatórny postup, ak skutok nie je trestným činom alebo skutok nespáchal obvinený.

V prípade porušenia podmienok spolupráce (napríklad ak obvinený odmietne vypovedať, čo je jeho ústavné právo) musí spolupracujúca osoba čeliť obnove trestného konania v zmysle § 394 Trestného poriadku, čo je opäť úplne nový inštitút, ktorý pôsobí nesystematicky. Zároveň však automaticky zo zákona musí prísť o všetky benefity, ktoré jej boli prisľúbené a prokurátor bude povinný postupovať v trestnom stíhaní.

Zároveň zavádza povinnosť mať výpoveď spolupracujúceho obvineného potvrdenú inými dôkazmi (nielen podporenú), čo rovnako doterajšia právna úprava, ktorej účinnosť pozastavil Ústavný súd SR, neupravovala. Zasahuje sa tak do zásady voľného hodnotenia dôkazov, čo môže byť v rozpore s princípmi právneho štátu zakotvenými v ústave.

Z uvedeného dôvodu navrhujeme tento návrh stiahnuť z legislatívneho procesu a nepokračovať v jeho prerokúvaní.

V prípade, že návrh bude ďalej posudzovaný, **navrhujeme tieto zásadné pripomienky:**

I.

V čl. I bod 1 sa vypúšťa.

Ostatné novelizačné body sa primerane prečísľujú**.**

Dôvod:

Návrh zavádza pravidlo, že benefit vo forme zastavenia trestného stíhania alebo podmienečného zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného alebo podozrivého je možné poskytnúť len raz. Rovnako sa zadvádza, že ak niekto v minulosti mal dočasne odložené vznesenie obvinenia alebo dočasne prerušené trestné stíhanie pre spoluprácu, tak už takýto postup v inom konaní v budúcnosti voči nemu nie je možný.

V praxi to môže prinášať situácie, kedy niekto mal podmienečne zastavené trestné stíhanie za to, že spolupracoval na objasnení korupcie a napríklad o 5 rokov začne spolupracovať na objasňovaní iných trestných činoch, napriklad úkladných vrážd spáchaných zločineckou skupinou alebo terorizmu, tak takýto benefit už nemôže dostať. Je to nesystémové ustanovenie. Môže byť aj v rozpre s Ústavou SR ako aj právom EÚ. Štát má totiž povinnosť stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvie. Efektívny výkon trestnej politiky štátu, tak ako uvádzame v úvode, je súčasťou princípov právneho štátu. Týmto návrhom sa tak obmedzuje použitie tohto benefitu len jediný krát za život, čo môže výrazne demotivať páchateľov ísť do spolupráce. Okrem toho, už aj v dnešnej dobe je tento inštitút poslednými novelami Trestného poriadku sprísnený, nakoľko zastaviť alebo podmienečne zastaviť trestné stíhanie môže už len sudca, čo predtým mohol aj prokurátor, a to za prísnych podmienok, ktoré musia byť splnené. Nevidíme teda dôvod, aby sa zavádzala kategória, že takýto benefit môže byť poskytnutý len raz za život. Je bežné, že páchatelia môžu páchať rôznu trestnú činnosť počas svojho života.

Rovnako sa zadvádza, že ak niekto v minulosti mal dočasne odložené vznesenie obvinenia alebo prerušené trestné stíhanie pre spoluprácu, tak už takýto postup v inom konaní nie je možný. Ide o nesystémové ustanovenie, nakoľko tieto ustanovenia môžu brániť v objasňovaní trestnej činnosti. Okrem toho, táto novela zavádza, že dočasne odložiť obvinenie bude možné len na krátku dobu, teda do vznesenie obvinenia ďalším osobám. O to menej má potom toto ustanovenie význam. Oba inštitúty sú dočasnej povahy a preto nie je dôvod ich obmedzovať na osobu len raz za život. Toto ustanovenie tak môže brániť vo vyšetrovaní. Ak sa spolupracujúca osoba rozhodla spolupracovať po tom, čo už predtým v inom konaní mala dočasne odložené vznesenie obvinenia, tak po novom takýto postup už nebude možný a z uvedeného dôvodu by vyšetrovateľ ešte predtým, ako by došlo k objasneniu celej trestnej činnosti a ustáleniu všetkých páchateľov, musel tejto osobe vzniesť obvinenie, čo by mohlo narušiť alebo ohroziť možné vyšetrovanie voči ďalším osobám. Dôvodom pre takéto tvrdenie je aj skutočnosť, že spolupracujúci obvinený následne môže prestať spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní a napríklad prestať vypovedať v súdnom konaní, prípadne výpoveď odoprieť.

Tieto ustanovenia sú zároveň aj nevykonateľné, nakoľko neexistuje žiadna databáza, kde by bolo možné zistiť, či obvinený už v minulosti mal poskytnutý takýto benefit a nie sú žiadne prepojenia medzi políciou, prokuratúrou alebo súdmi, či navzájom medzi uvedenými inštitúciami. Vytvára to zároveň právnu neistotu pre obvinených o tom, ako budú voči im uplatňované uvedené pravidlá a či v dôsledku administratívnej chyby, kedy sa dodatočne zistí, že v minulosti už bol takýto benefit poskytnutý, nedôjde k zmene jeho postavenia v prebiehajúcom konaní.

Pokiaľ sa navrhovateľ inšpiroval talianskym modelom, tak takéto ustanovenie v ňom nie je. V Taliansku, ak osoba spolupracuje v roku 2010 v prípade korupcie a získa výhody, a v roku 2020 sa rozhodne spolupracovať v novom prípade mafie, môže získať nové výhody, za predpokladu, že: 1. nové skutočnosti, o ktorých hovorí, sú odlišné od predchádzajúcich, 2. osoba nespáchala v medziobdobí nové trestné činy. Je to u nich riadené diskrečnou právomocou sudcu a prokurátora. Ak osoba vie, že „už si vyčerpala svoj trumf“, nebude mať žiadnu motiváciu spolupracovať pri nových trestných činoch, o ktorých sa dozvie.

II.

V čl. I bod 4 v § 33a ods. 4 prvá a druhá veta znie: *Spolupracujúca osoba je v lehote 180 dní odo dňa spísania záznamu podľa odseku 2 povinná* ***vypovedať k trestnej činnosti uvedenej v § 10 odsek 23, ktorú spáchala, priznať sa k nej a vypovedať aj o činnosti iných osôb, o ktorej vie.*** *V uvedenej lehote je povinná vydať výnosy z*

*jej trestnej činnosti, **pokiaľ nimi disponuje** alebo označiť veci v jej dispozícii, ktoré sú výnosom z trestnej činnosti.”.*

Rovnako navrhujeme bod 4 prepracovať koncepčne tak, aby bolo zrejmé, že do akého konania má spolupracujúca osoba vypovedať, v akom procesnom postavení má vypovedať a s akým poučením. Ak k takémuto prepracovaniu nedôjde, žiadame celý bod č. 4 vypustiť.

Dôvod:

Navrh predpokladá, že spolupracujúca osoba sa musí priznať ku každej trestnej činnosti, ktorú kedykoľvek predtým spáchala a vôbec nemusí ísť o trestné činy, ktoré sú predmetom spolupráce, teda trestné činy uvedené v § 10 odsek 23. Z uvedeného dôvodu je tak spolupracujúca osoba nútená priznať sa aj k inej trestnej činnosti, ktorú napriklad spáchala individuálne a nesúvisí s korupciou, úkladnou vraždou, terorizmom alebo zločinmi spáchanými organizovanými alebo zločineckými skupinami. Z uvedeného dôvodu je tak spolupracujúca osoba nútená vypovedať napríklad aj o “zanedbateľnej” trestnej činnosti”, vrátane trestnej činnosti spáchanej z nedbanlivosti, ktorú spáchala sama alebo napríklad s blízkymi osobami. Toto ustanovenie tak môže brániť k tomu, aby sa osoba rozhodla spolupracovať. Cieľom spolupráce je predsa objasňovanie najzávažnejšej trestnej činnosti uvedenej v § 10 ods. 23.

Z uvedeného dôvodu navrhujeme upraviť toto ustanovenie tak, že spolupracujúca osoba sa musí priznať len k tej trestnej činnosti, ktorá je predmetom spolupráce.

Rovnako návrh predpokladá, že podmienkou spolupráce je tá skutočnosť, že spolupracujúca osoba musí vydať výnosy z trestnej činnosti alebo označiť veci v jej dispozícii. Pokiaľ však spolupracujúca osoba už nemá žiadne výnosy z trestnej činnosti v dispozícii, nevie tak dodržať podmienky spolupráce. Inak povedané, spolupracujúca osoba, aby mohla spolupracovať musí vydať výnosy z trestnej činnosti. Ak už také nemá, nemôže ísť o spolupracujúcu osobu. Toto ustanovenie tak obmedzuje možnosť získavania dôkazov a znemožňuje objasňovať a odhaľovať závažnú trestnú činnosť. V takomto prípade sú ustanovenia týkajúce sa spolupracujúcich osôb nepoužiteľné na množstvo prípadov.

Okrem toho, toto ustanovenie môže byť aj v rozpore s Ústavou SR a právom EÚ, nakoľko obmedzuje použitie spolupracujúcich osôb len na tých, ktorí vydali výnosy z TČ. V praxi sa môže stať, že spolupracujúca osoba už tieto výnosy odovzdala niekomu inému alebo ich spotrebovala. Trestný poriadok tak vytvára bariéru, ktorá účinne bráni objasňovať a vyšetrovať najzávažnejšiu trestnú činnosť.

Pokiaľ sa navrhovateľ inšpiroval talianskym modelom, tak je potrebné uviesť, že v Taliansku je povinnosť vydať výnosy z trestnej činnosti len vtedy, ak nimi spolupracujúca osoba disponuje. Pokiaľ ich nemôže z objektívnych dôvodov vydať, táto skutočnosť nebráni ďalšej spolupráci. Rovnako taliansky model predpokladá, že spolupracujúca osoba je povinná vypovedať len k tej trestnej činnosti, ktorá je predmetom vyšetrovania, teda ku konkrétnej všetkej trestnej činnosti mafiánskej skupiny. Nie je podmienkou spolupráce, aby vypovedala aj o inej trestnej činnosti.

Z návrhu nie je ani zrejmé, že do akej trestnej veci má byť spolupracujúca osoba vypočúvaná, t.j., či má vypovedať v trestnej veci, v ktorej vystupuje ako obvinená osoba a sa rozhodla spolupracovať, a teda či má do tejto trestnej veci vypovedať aj o všetkej trestnej činnosti, o ktorej vie, a teda aj o trestnej činnosti, ktorá ešte nie je predmetom žiadneho vyšetrovania. V prípade takéhoto postupu by spolobinení mali vedomosť aj o ešte nevyšetrovanej trestnej činnosti, čo by bol problém. Alebo má byť spolupracujúca osoba vypočúvaná v samostatnom konaní, ak áno, o aké konanie má ísť, resp. v akom postavení má byť osoba vypočúvaná, či ide o podanie nového trestného oznámenia alebo nie a podobne. Alebo pôjde o samostatnú výpoveď, ak áno, akú, v akom postavení a s akým poučením. Toto ustanovenie je potrebné upraviť tak, aby v praxi nespôsobovalo problémy OČTK a súdom a bolo riadne aplikovateľné.

V prípade, že sa táto otázka nevyrieši, navrhujeme celé ustanovenie bodu 4 vypustiť.

III.

Čl. I bod 6 v § 33a ods. 7 sa nasledujúca veta vypúšťa: *“Proti uzneseniu podľa predchádzajúcej vety je prípustná sťažnosť.”.*

Dôvod:

Navrh predpokladá, že obvinený, poškodený ako aj zúčastnené osoby sa môžu obrátiť na prokurátora, aby ten preskúmal postup podľa § 210 Trestného poriadku týkajúci sa primeranosti sľúbených alebo poskytnutých benefitov.

Keďže poskytnúť benefity môže len prokurátor alebo policajt s jeho súhlasom, je logické, že preskúmavať postup bude nadriadený prokurátor. Pokiaľ sa najzávažnejšia trestná činnosť toho času dozoruje na krajskej prokuratúre, bude ním s najväčšou pravdepodobnosťou prokurátor generálnej prokuratúry. Samotné preskúmanie postupu prokurátora aj v dnešnej dobe nevyžaduje vydanie uznesenia, voči ktorému je možné podať sťažnosť. Z uvedeného dôvodu sa tak vytvára

nesystematické ustanovenie, nakoľko vo všetkých iných prípadoch sa pri preskúmavaní nevydáva uznesenie, no pri preskúmavaní použitia benefitov sa takéto uznesenie bude musieť vydávať. Výsledkom je zavedenie ďalšieho formálneho rozhodnutia v prípravnom konaní, ktoré bude potrebné vyhotovovať a odôvodňovať, zároveň je voči nemu prípustný opravný prostriedok, čo predlžuje prípravné konanie.

O sťažnosti tak bude rozhodovať vo väčšine prípadov jedine generálny prokurátor. Okrem toho, že to zaťaží prácu na generálnej prokuratúre, generálny prokurátor tak bude mať konečné slovo vo vzťahu k skoro všetkých poskytnutým benefitom. Na takýto postup však nie je dôvod.

Z uvedených dôvodov navrhujeme vypustiť vetu : "*Proti uzneseniu podľa predchádzajúcej vety je prípustná sťažnosť".*

IV.

V Čl. I bod 7 znie: V § 33a ods. 8 prvej vete sa za slovo „veci" vkladá čiarka a slová „ich výpovede podľa odseku 4 **v časti týkajúcej sa prejednávanej veci**" a v tretej vete sa za slovo „spolupráci" vkladajú slová „a výpovedí podľa odseku 4 **v časti týkajúcej sa prejednávanej veci**".

Dôvod:

Návrh predpokladá, že prokurátor je povinný spolu s obžalobou predložiť na súd aj zápisnicu o výpovedi spolupracujúcej osoby, ktorú musí spolupracujúca osoba spísať do 180 dní odkedy sa rozhodla spolupracovať, a v nej musí vypovedať o všetkej trestnej činnosti. Spoluobvinení a ich obhajcovia tak budú mať možnosť si túto zápisnicu preštudovať a nie je možné im obmedziť právo na nazretie do tejto zápisnice.

V praxi sa však často stáva, že v uvedenom čase, kedy je potrebné predložiť uvedenú zápisnicu spolupracujúcej osoby, ktorú spísala do 180 dní od kedy začala spolupracovať, na súd, môže v nej spolupracujúca osoba vypovedať aj o trestnej činnosti, ktorá ešte nie je predmetom vyšetrovania, t.j. nie je ešte začaté trestné stíhanie vo veci alebo ešte nie je nikto za túto trestnú činnosť obvinený. Takto poskytnutá výpoveď dopredu obhajcom a spoluobvinených môže zmariť samotné vyšetrovanie v tej časti, kde ešte nie je začaté trestné stíhanie alebo ešte nie je nikto obvinený.

Z uvedeného dôvodu je potrebné slovné spojenie: “výpovedi podľa odseku 4”, nahradiť slovným spojením “výpovedi podľa odseku 4 v časti týkajúcej sa prejednávanej veci”.

V.

V Čl. I bod 8 sa v §33a ods. 8 vkladá na konci táto veta: *“Za nedodržanie podmienok spolupráce sa nepovažuje, ak spolupracujúca osoba vypovedá o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedela po lehote uvedenej v odseku 4 alebo ak spolupracujúca osoba po tejto lehote spresňuje alebo dopĺňa svoju výpoveď vykonanú v lehote uvedenej v odseku 4.”.*

Dôvod:

V bode 8 sa okrem iného zavádza pravidlo, že ak spolupracujúca osoba nedodrží podmienky spolupráce, t.j. v lehote 180 dní úplne a pravdivo nevypovie o všetkej trestnej činnosti, o ktorej vie, nemá nárok na to, aby dostala akýkoľvek benefit.

V praxi sa však často môže stať, že spolupracujúca osoba si môže na niektoré skutočnosti spomenúť aj v neskoršej dobe alebo sa môže niektoré skutočnosti dozvedieť aj po tejto lehote. Najmä ak ide o trestnú činnosť, ktorá sa stala v dávnej minulosti pred niekoľkými rokmi. Nie je často v silách spolupracujúcej osoby, aby v lehote 180 dní vypovedala úplne všetky skutočnosti. Môže sa stať, že po tom, čo môže byť spolupracujúca osoba konfrontovaná s inými dôkazmi, môže si na niektoré skutočnosti spomenúť, že sa udiali inak, alebo si môže spomenúť na niektoré ďalšie skutočnosti, o ktorých síce vypovedala všeobecne, no po čase sa jej vybavili.

Z uvedeného dôvodu navrhujeme, aby bolo legislatívne negatívne vymedzené, čo sa nepovažuje za porušenie podmienok spolupráce. Neprijatie takéhoto negatívneho vymedzenia môže brániť tomu, aby spolupracujúce osoby vypovedali o skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli po tejto lehote alebo vypovedali o skutočnostiach, o ktorých síce vypovedali v uvedenej lehote, no na niektoré skutočnosti si spomenuli aj po tejto lehote. Uvedené pravidlo nedodržania výpovede o skutočnostiach v lehote 180 dní by sa malo uplatňovať len vtedy, ak spolupracujúca osoba úmyselne zamlčí skutočnosti, o ktorých má vedomosť.

Takýto postup je zavedený aj v legislatíve Talianskej republiky. V talianskom systéme je lehota 180 dní účinná len vďaka existencii výnimky pre následne zistené skutočnosti alebo pre doplnenie svojej výpovede. Bez tejto výnimky by bol zákon v rozpore s princípom spravodlivosti. Taliansky protimafiansky zákon (čl. 16-quater) obsahuje výslovnú vetu: „Ustanovenia o nepoužiteľnosti sa nevzťahujú na skutočnosti,

o ktorých sa spolupracovník dozvedel až po uplynutí lehoty“. Ak by ustanovenia túto výslovnú výnimku (tzv. clausola dei fatti sopravvenuti) neobsahovali, mohlo by ísť o protiústavne ustanovenie. Bez neho by totiž štát nemohol použiť kľúčové dôkazy o vraždách alebo terorizme len preto, že sa o nich svedok dozvedel na 181. deň.

Ak napríklad spolupracujúca osoba v lehote 180 dní uviedla: "Moja skupina spáchala 10 vrážd v Neapole v roku 1990", ale presné mená obetí si spomenula až v deň 210., súd to často akceptuje ako "upresnenie" už známeho faktu, nie ako nové (oneskorené) skutočnosti. Bez tejto výnimky by to narazilo na ústavnú neudržateľnosť z dvoch dôvodov: Povinnosť stíhať trestné činy: Štát nemôže sám sebe zakázať stíhať vraždu len preto, že sa o nej dozvedel na 181 deň. Právo na obhajobu: Ak by po 180 dňoch chcela spolupracujúca osoba uviesť skutočnosť, ktorá niekoho oslobodzuje, a zákon by mu to zakázal, porušil by právo na spravodlivý proces. Ak by sme v našej legislatíve nemali výslovnú vetu o "následne zistených skutočnostiach alebo spresnenie alebo doplnenie výpovede", prokurátori sa budú báť spolupracujúcu osobu po 180 dňoch čo i len vypočuť. V Taliansku táto výnimka zaisťuje, že osoba, ktorá chce spolupracovať je pod tlakom, aby nič nezamlčala (lebo o tom, čo zamlčí, už nebude môcť svedčiť), no vyšetrovanie zostáva živé, ak sa objavia skutočne nové "stopy".

VI.

V Čl. I bod 9 sa v § 119 ods 3. na konci pripája táto veta: “Za dôkaz môže slúžiť aj zápisnica o výsluchu svedka z iného trestného konania alebo zápisnica o výsluch spolupracujúcej osoby z iného trestného konania, pokiaľ sa čo i len v časti týkajú predmetu konania alebo osoby obvineného v trestnej veci, v ktorej majú byť ako dôkaz vykonané.”.

V Čl. I bod 14 sa vypúšťa. Nasledujúce novelizačné body sa primerane prečísľujú.

Dôvod k obom návrhom:

V bode č. 9 sa zavádza pravidlo, že výpovede spolupracujúcich osôb, ktorým bol poskytnutý benefit, môžu viesť k odsúdeniu iba vtedy, ak sú potvrdené inými dôkazmi, ktoré potvrdzujú ich dôveryhodnosť a pravdivosť.

V bode č. 14 sa zavádza pravidlo, že prokurátor nemôže podať obžalobu, ak jeho dôkazná situácia stojí len na spolupracujúcej osobe. Vyžaduje sa, aby výpoveď tejto osoby bola potvrdená inými dôkazmi, ktoré potvrdzuju ich dôveryhodnosť a pravdivosť. Ak prokurátor takú obžalobu napriek tomu podá, súd na to prihliadne pri predbežnom prejednaní obžaloby a môže obžalobu vrátiť prokurátorovi na došetrenie.

Uvedené ustanovenia zasahujú do právomoci OČTK a súdov, sú v rozpore s hlavnými zásadami trestného konania, konkrétne s § 2 ods. 12 Trestného poriadku (voľné hodnotenie dôkazov prináleží len OČTK a súdom) a sú v rozpore s Ústavou SR, doteraz prijatou judikatúru, vrátane rozsudkov ESĽP. Z hľadiska ústavného princípu nezávislosti súdnej moci je problematické, že tieto ustanovenia automaticky priraďujú výpovedi spolupracujúcej osoby nižšiu dôkaznú váhu ako iným dôkazom. Vytvárajú paradoxnú situáciu, kedy na jednej strane bude môcť byť páchateľ odsúdení na základe výpovede svedka, ktorá je podporená inými dôkazmi. Na druhej strane, pri výpovedi spolupracujúcej osoby, ktorá bude len podporená inými dôkazmi, to nebude možné, bude sa vyžadovať akoby kvalifikovanejšie dokázanie skutku - potvrdenie inými dôkazmi. Tým zákonodarca preberá hodnotiacu funkciu, ktorá však v trestnom konaní prináleží výlučne nezávislému a nestrannému súdu. Ústavný súd v ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá je na zákonnej úrovni vyjadrená v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, je zároveň imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Súd je povinný hodnotiť každý dôkaz jednotlivo a aj v ich vzájomnej súvislosti a posudzovať jeho vierohodnosť, relevanciu a dôkaznú silu v kontexte celého dokazovania.

Týmto ustanovením sa zavádzajú dve kategórie dôkazov a z hľadiska hodnotenia dôkazov sa zasahuje do právomoci súdov, najmä do zásady voľného hodnotenia dôkazov, ktorá patrí medzi tzv. zásady dokazovania spolu so zásadou vyhľadávacou a zásadou náležitého zistenia skutkového stavu veci. Zásada voľného hodnotenia dôkazov znamená, že orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia každý dôkaz zvlášť, ale následne všetky vo vzájomných súvislostiach. S rovnakou dôslednosťou a s vlastným postojom hodnotia dôkazy svedčiace v prospech obvineného, ako aj dôkazy svedčiace v neprospech obvineného. Orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy na základe vlastného vedomia, svedomia, presvedčenia. Neexistujú zákonom presne stanovené pravidlá na hodnotenie toho-ktorého dôkazu, hodnotenie sa neodvíja ani od počtu dôkazov, ani od pomeru dôkazov svedčiacich v prospech obvineného a svedčiacich v neprospech obvineného. Rozhodujúcim kritériom na hodnotenie dôkazov je vnútorné presvedčenie, to sa má zakladať na starostlivom zvážení všetkých okolností prípadu.

Nie je daný žiadny dôvod na to, aby zákonodarca určoval OČTK a súdom, ako majú hodnotiť konkrétne dôkazy. Takáto úprava nie je potrebná nielen pri spolupracujúcich osobách, ale ani pri iných dôkazoch. Okrem toho, súdna prax už prijala sériu rozhodnutí, kde upravila kritéria a mantinely pre hodnotenie výpovedí spolupracujúcich osôb.

Uvedené ustanovenia nie sú z dôvodu právnej istoty ani zjednotené, bod č. 9 hovorí o vypovediach viacerých osôb, teda o množnom čísle a bod č. 14 hovorí o výpovedi jednej spolupracujúcej osoby. Často sa môže stať, že v konaní môže vystupovať len jedna spolupracujúca osoba a teda ak v bode č. 9 sú na odsúdenie potrebné vypovede spolupracujúcich osôb, pri jednej osobe by sa takéto pravidlo nemuselo vyžadovať, čo nie je správne.

Najproblematickejšie je v bodoch č. 9 a č. 14 slovo "**potvrdené"**, čo znamená, že konkrétnu výpoveď spolupracujúcej osoby musí potvrdiť aj nejaký iný dôkaz, teda doslovne buď ďalšia výpoveď svedka alebo iný dôkaz, napríklad videozáznam alebo zvukový záznam, prípadne iný priamy dôkaz preukazujúci výpoveď spolupracujúceho svedka. Znamená to, že doslovne musí ďalšia osoba vypovedať to isté ako spolupracujúca osoba, čo nie je vždy možné alebo musí existovat dôkaz (napríklad video záznam alebo zvukový záznam), že sa skutočnosť fakt stala tak, ako vypovedá spolupracujúca osoba. Často sa stáva, že spolupracujúca osoba vníma niektoré skutočnosti sama, teda vie o niektorých skutočnostiach vypovedať len sama. Nemá jej kto iný tieto skutočnosti doslovne potvrdiť, teda vypovedať to isté.

Judikatúra ESĽP nepoužívá slovo "potvrdená", ale používa slovo **"podporená"** inými dôkazmi. Rovnako sa to odráža aj v rozhodnutiach súdov, vrátane Ústavného súdu SR.

V opačnom prípade sa môže stať, že výpoveď spolupracujúcej osoby nebude možné použiť na množstvo prípadov, napríklad spolupracujúca osoba bude vypovedať o nejakej úkladnej vražde, no keďže jej túto výpoveď nebude mať kto iný potvrdiť, jej výpoveď sa tak nebude môcť použiť pred súdom ako dôkaz a dôjde k oslobodeniu páchateľov z trestného činu, a to aj napriek tomu, že jej výpoveď bude podporená aj inými dôkazmi, napríklad obhliadkou miesta činu, kde spolupracujúca osoba ukázala miesto zakopania poškodeného, spôsob usmrtenia, o ktorom vypovedá spolupracujúca osoba, bude korešpondovať so znaleckým posudkom, motív bude sedieť na páchateľov a podobne.

Vzhľadom na vyššie uvedené, navrhujeme tieto ustanovenia vypustiť.

VII.

V Čl. I sa bod 16 vypúšťa. Ostatné novelizačné body a primerane prečíslujú.

Dôvod:

Ustanovenie § 264 os. 1 Trestného poriadku upravuje pravidlo, že ak sa svedok odchýli od podstatných bodov svojej skoršej výpovede, možno mu ju predložiť na

vysvetlenie rozporov. Navrhovaná zmena zavádza pravidlo, že sa tak bude môcť postupovať a predložiť svedkovi na vysvetlenie rozporov aj zápisnice z iných konaní, či už v pozícii svedka v inej veci alebo spolupracujúceho obvineného v inej veci.

Uvedené ustanovenie je nekoncepčné a v rozpore so zaužívanou súdnou praxou, z ktorej vyplýva, že odstraňovanie rozporov je možné len v rovnakom procesnom postavení, teda konfrontovať je možné len výpoveď svedka s jeho skoršou svedeckou výpoveďou. Táto skutočnosť vyplýva aj z judikatúry NS SR č. 97/2018. Je potrebné uviesť, že z navrhovaného bodu nie je zrejmé, o aké výpovede spolupracujúceho obvineného má ísť, teda či pôjde len o výpovede spolupracujúceho obvineného vykonané podľa § 33a ods. 4 alebo pôjde o všetky výpovede vykonané aj v iných konaniach v pozícii obvineného, a to aj predtým ako sa obvinený rozhodol spolupracovať. V takomto prípade je toto ustanovenie v rozpore s právom obvineného na obhajobu vyplývajúce z ústavy, ktoré môže uplatniť tak, že uvádza na svoju obhajobu čokoľvek, čo uzná za vhodné, vrátane nepravdy. Naproti tomu svedok je povinný vypovedať vždy pravdivo.

VIII.

V Čl. I bod 18 v § 567u ods. 1 znie: "*Konanie začaté pred 1. novembrom 2026, sa dokončí podľa predpisov účinných do 1. novembra 2026.".*

V Čl. I bod 18 v § 567U sa odseky 3 a 4 vypúšťajú a doterajší odsek 5 sa označuje ako odsek 3.

Dôvod:

Podľa odseku 1 sa navrhuje, aby sa prijaté ustanovenia použili na všetky trestné konania vedené v prípravnom konaní (pred podaním obžaloby alebo navrhu na dohodu o vine a treste), kde ešte nebol poskytnutý benefit spolupracujúcej osobe.

Navrhujeme, aby sa takýto postup uplatnil len na nové prípady, nakoľko takýto postup môže vyvolať chaos v už prebiehajúcich trestných konaniach a dotknúť sa tak môže aj trestných konaní, kde už bola podaná obžaloba, resp. môže nastať chaos v aplikácií uvedených inštitútov aj v konaniach vedených na súde.

Toto ustanovenie znamená, že spolupracujúca osoba, ktorá už vypovedala v nejakých trestných veciach v prípravnom konaní, bude musieť vypovedať to isté ku všetkej trestnej činnosti podľa § 33a ods. 4, a to aj k trestnej činnosti, ktorá je už vedená na súde. Pôjde tak o duplicitné vypočúvanie. Okrem toho, spolupracujúca

osoba začala spolupracovať za určitých okolností, pričom tieto okolnosti sa teraz menia. Po novom tak spolupracujúca osoba nemusí spĺňať podmienky spolupráce, čo môže mať taký následok, že sa nevie, ako sa bude jej výpoveď posudzovať v konaniach, ktoré sú už pred súdom.

Z dôvodu právnej istoty tak navrhujeme, aby sa ods. 1 citovaného paragrafu týkal len všetkých nových prípadoch, v ktorých bolo vedené trestné konanie po 1.10.2026.

V praxi sa môže stať, že viacerí spolupracujúci obvinení sú vylúčení na samostatné konanie a ich trestná vec je uzatvorená a benefit je im poskytnutý až po tom, ako spolupracujúca osoba vypovedá a spolupracuje aj v hlavnej trestnej veci vedenej napriklad už na súde.

Vzhľadom k návrhu vypustiť bod 1 - § 33a odsek 1, je potrebné z legislatívno-technických dôvodov vypustiť aj odsek 3 a 4 § 567u.

Všetky uvedené pripomienky **považujeme za zásadné** a žiadame byť vyrozumení o ich prerokovaní na medzirezortnom pripomienkovom konaní, a to do elektronickej schránky alebo na e-mail: danko@zastavmekorupciu.sk .

S úctou

V Bratislave 07. apríla 2026

Nadácia Zastavme korupciu
Zuzana Petková

VIA IURIS
Katarína Batková